

DE KEUZE IS AAN ONS

MODULE 1 HAVO 4

Uitwerkingen

HAVO
2010 / 2011 VERS

Uitwerkingen opgaven.

Opdracht 1

Eigen mening. Afweging van mogelijkheden, rekening houden met kosten, voorkeuren en beschikbare tijd

Opdracht 2

Eigen mening. In je antwoord kun je aandacht besteden aan: Vergelijken van inkomsten met het opgeofferde zakgeld. Mening over de opstelling van de ouders. Het gedrag dat de opstelling van de ouders oproept bij hun kind (niet gaan werken b.v.) en de motivatie van de ouders voor deze opstelling.

Opdracht 3

- a. Gaat ook om wat je leuk vindt; de werktijden kun je bij het ene baantje beter passen dan bij het andere.
- b. De zaken zoals ze bij a. genoemd zijn liggen bij iedereen verschillend.

Opdracht 4

- a. vakantiebestemming: ver weg/dichtbij
kledingkeuze: zomer/winter en uitverkoop/nieuwe collectie
auto: vervangen of uitstellen/nieuwe keuken
- b. 1. vliegvakantie
2. nieuwe zomerkleding
3. winterkleding
4. nieuwe auto
- c. tussen winterkleding en nieuwe auto

Opdracht 5

- a. Eigen ideeën. Voorbeelden: bereikbaarheid, werkgelegenheid in de regio, spreiding van toerisme.
- b. Zie internet
- c. Zie internet

Opdracht 6

- a. Eigen mening.
- b. De overheid ontvangt minder (belasting)geld en moet dus bezuinigen en daarmee keuzes maken. Bovendien moet de overheid steunmaatregelen nemen om bv. de banken te redden of de werkloosheid te bestrijden.

Opdracht 7

Het is moeilijk om voor elk (deel)onderwerp te bepalen wat de kiezers willen. Daar komt bij dat je het als overheid nooit iedereen tegelijk naar de zin kunt maken. Belangen zijn vaak tegengesteld (daarom is er ook een overheid nodig als scheidsrechter) en dus is per definitie één partij ontevreden.

Opdracht 8

- a. Spyker kiest ervoor om eerst de bestaande modellen aan te passen voor de Amerikaanse markt en nieuwe modellen voor te bereiden. Dit gaat ten koste van de productie van huidige (Europese) modellen: verderop noemen we dat de opofferingskosten.
- b. Zij verwachten in het tweede deel van het jaar een deel van de achterstand in te kunnen halen. Door de productie voor de Amerikaanse markt en de nieuwe modellen verwacht Spyker kennelijk beter op de vraag van de markt te kunnen inspelen.

Opdracht 9

Omdat we kosten moeten maken om schoon drinkwater uit de kraan te laten komen. We moeten het water oppompen, zuiveren en door het leidingnet persen. Al deze middelen (arbeid, machines, grondstoffen) hadden we ook kunnen gebruiken voor andere doeleinden. We hebben voor drinkwaterproductie gekozen.

Opdracht 10

Eigen mening. Let op zakgeld, kleedgeld, baantjes.
Verschillende bestedingscategorieën en verschillende voorkeuren.
Let er op dat je probeert verklaringen te geven voor het verschil.

Opdracht 11

- Ernst: in de tijd die hij nodig heeft voor het maken van de wiskundesom kan hij 8 kranten bezorgen en dat zou hem $8 \times € 0,25 = € 2,-$ opleveren. Dit zijn de opofferingskosten.
Francisca: zij zou 3 kranten kunnen bezorgen in de tijd van 1 wiskunde som. Haar opofferingskosten zouden dus $3 \times € 0,25 = € 0,75$ zijn.
- Ernst zou in de vrijkomende tijd $4/5 \times 40$ kranten kunnen bezorgen en daar $32 \times € 0,25 = € 8,-$ mee verdienen. Dat bedrag zal hij dus maximaal willen betalen.
- Francisca heeft voor de 4 sommen een half uur nodig. In die tijd zou ze 12 kranten kunnen bezorgen wat haar $12 \times € 0,25 = € 3,-$ op zou leveren.

Opdracht 12

Werknemers zouden loon moeten inleveren (opofferen) in ruil voor behoud van werkgelegenheid. Er is sprake van een afruil van loon en werkgelegenheid.

Opdracht 13

- Eigen mening met argumenten.
- Eigen mening. Geef argumenten voor de veronderstelling.
- Voorbeeld: Enquête houden in de economieklas/clustergroep. Of enquête in heel HAVO-4. Hoe voorkom je dat leerlingen onjuiste antwoorden geven?
Belangrijk is hier vooral het maken van een goed "onderzoeksplannetje".
- Vergelijken en bij verschillen controleren of er van dezelfde definities is uitgegaan.
Conclusies kunnen luiden: Veronderstelling klopt als vergeleken met onderzoek en landelijke cijfers van het NIBUD. Of:
De onderzoeksgegevens van onze klas/school wijken af van de landelijke gegevens van het NIBUD. Wij denken dat dat komt doordat.....

Opdracht 14

- De autoverzekering, de wegenbelasting
- Hypotheeklasten, abonnementen kranten en tijdschriften (let op: reserveringen zijn geen uitgaven)
- Het is een keuze om lid te worden van een voetbalclub (dat is niet noodzakelijk) maar als die keuze gemaakt is moet je wel de contributie betalen.
- Als meneer Katrijnen meer of minder wil gaan werken zal hij dat moeten overleggen met zijn directeur; als de school er geen bezwaar tegen heeft dat hij minder gaat werken of als de school voldoende uren heeft voor meneer Katrijnen als hij meer wil werken dan kunnen beide partijen dat afspreken. Mocht dat niet lukken dan kan meneer Katrijnen natuurlijk ook nog gaan solliciteren op een andere school.

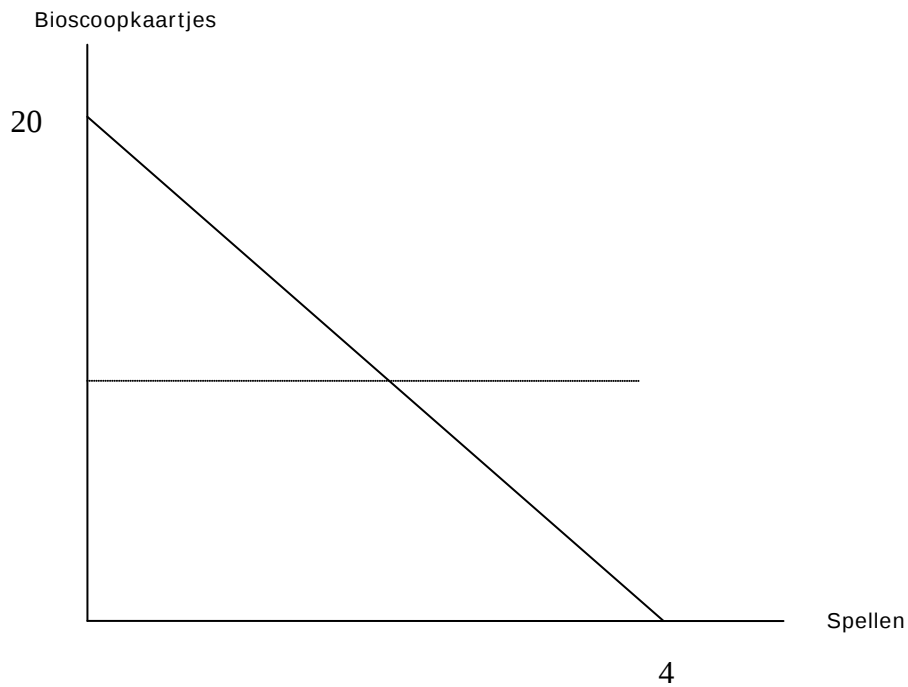
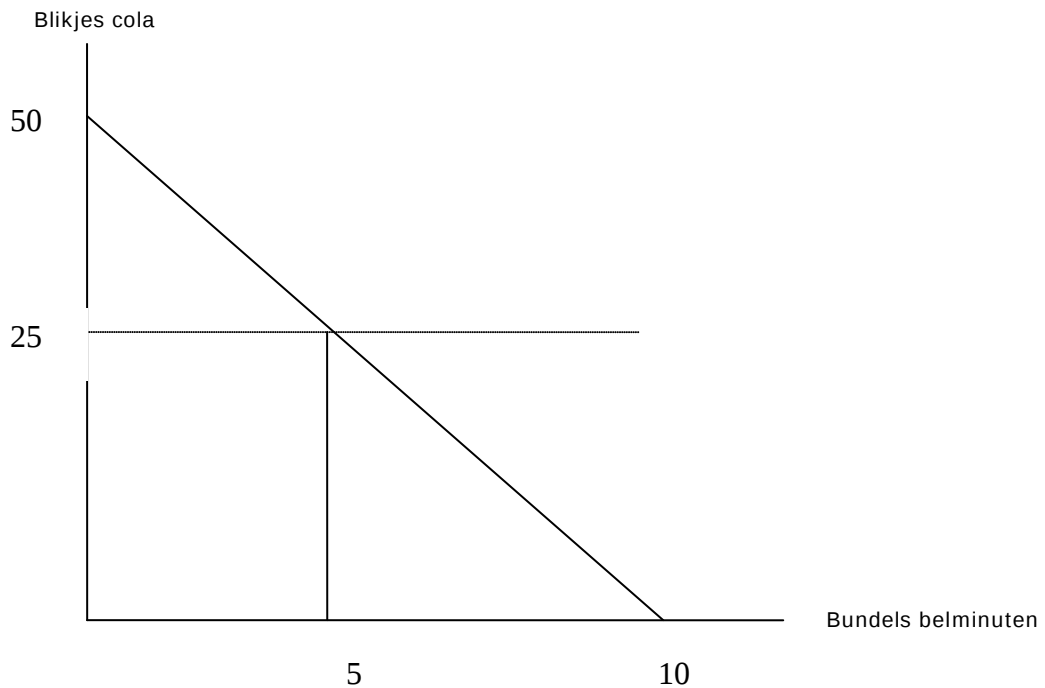
Opdracht 15

a.

Bioscoopkaartjes	20	15	10	5	0
Spellen	0	1	2	3	4

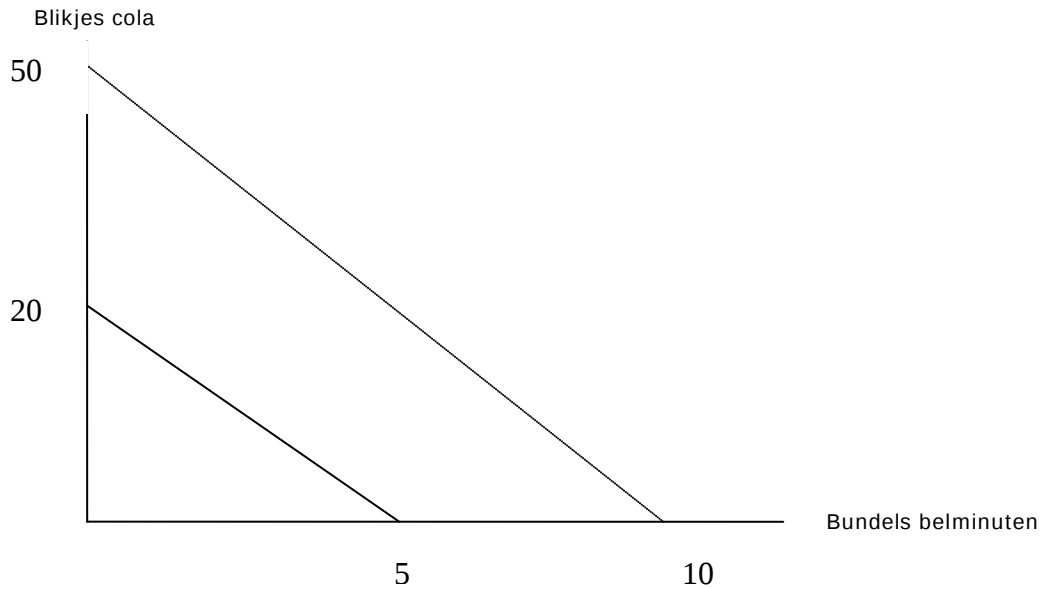
b. een (extra) spel kost 5 bioscoopkaartjes (zie ook het schema hierboven)

c.

Opdracht 16a. $\text{€ } 50,- / \text{€ } 5,- = 10$ belbundelsb. $\text{€ } 50,- / 2 = \text{€ } 25,-$ beschikbaar voor belbundels. $\text{€ } 25,- / \text{€ } 5,- = 5$ belbundels

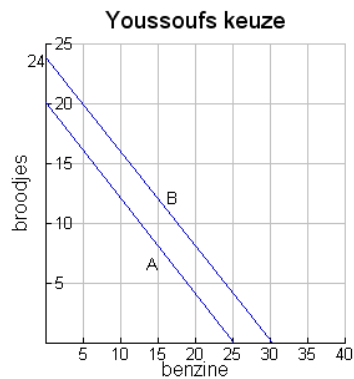
- c. Eigen mening. In het antwoord moet tot uitdrukking komen dat de keuze bepaald wordt door het belang dat je zelf hecht aan cola en bellen.
- d. De budgetlijn gaat nu lopen van 25 cola naar 10 bundels belminuten.
- e. De budgetlijn loopt dan van 20 cola naar 8 bundels belminuten (als je uitgaat van de nieuwe prijs van cola)
De budgetlijn loopt dan van 40 cola naar 8 bundels belminuten (als je uitgaat van de oorspronkelijke prijs van cola)

f.

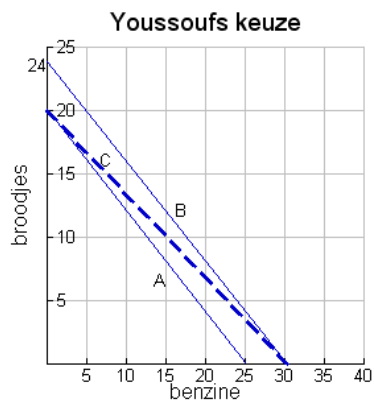

Opdracht 17

a/b.

c

Oefenopgaven (contexten)

Opdracht 18

- a. William heeft voor een bezoek aan het concert van Bob Dylan € 10,- over. Maar als PSV op televisie is dan wil hij helemaal niet gaan. Hij wil het bekijken van PSV niet opofferen voor een bezoek aan het concert van Bob Dylan. William vindt de opofferingskosten dan te hoog (tenminste € 10,- maar waarschijnlijk nog wel meer)
- b. William moet kiezen hoe hij zijn tijd (en geld) wil besteden. Bovendien is er nog sprake van keuzes van anderen die een bezoek aan een concert van Bob Dylan hoog waarderen en daar veel geld voor over hebben. In beide gevallen is er sprake van schaarste.
- c. De kaartjes cadeau doen (bv. aan zijn vriend) of proberen de kaartjes te ruilen met iemand of de kaartjes verkopen via internet.
- d. Niet gaan: geen kosten, geen opbrengsten
 zelf gaan: mogelijke reiskosten en drankjes
 ter plekke verkopen: opbrengst van de verkoop van kaartjes minus de reiskosten
 cadeau doen: geen kosten, geen opbrengsten
 ruilen: geen kosten, opbrengsten: kaartjes voor een leuker concert

Opdracht 19

Behoeften : Voedsel, schoon milieu

Keuze : hoge productie en lage prijzen, maar wel veel vervuiling of
 Schone productie, maar dan wel duurder (en dus minder)

Middelen : grond ,milieu (evt arbeid)

Schaarste : schoon milieu

Opofferings

Kosten : schoon milieu kost ons meer geld dus minder andere goederen en
 diensten. Of
 schoon milieu kost ons onze concurrentiepositie en daarmee
 werkgelegenheid.

Schaarse

goederen : landbouwproducten

Budget :

Budgetlijn:

Opdracht 20

- a. Het overlijden van Jackson heeft ervoor gezorgd dat mensen andere keuzes maken met hun beperkte middelen. Zij willen cd's (schaarse goederen) kopen en zijn kennelijk
 bereid daar andere bestedingsmogelijkheden voor op te offeren. Van welke keuze of afruil er sprake is kan niet uit het artikel worden afgeleid.
- b. Eigen antwoord.